

Het is een aantrekkelijke gedachte: het Limburgs als een mengeling van Duitse, Nederlandse en Franse elementen, als een weerspiegeling van de ingewikkelde geschiedenis die de regio en haar dialecten achter zich hebben liggen (Marc van Oostendorp).

Voorwoord

Ouders geven niet meer vanzelfsprekend het dialect door aan hun kinderen. De media en het onderwijs hebben hier veel invloed op. Daarnaast mogen kinderen op de kinderopvang geen dialect spreken. Dit resulteert erin dat kinderen thuis ook geen dialect meer willen spreken. Er is hier dus sprake van functieverlies. Ook al willen familieleden van het kind het wel: verdrietige vaders, melancholische moeders, onveranderlijke oma's en ouderwetse opa's. Zij vinden het een verarming van het contact met hun kinderen en kleinkinderen. Maar ondanks al deze dingen, wil toch 82% dat hun kinderen in het Limburgs wordt opgevoed. Kinderen die van jongs af aan in het dialect en het Nederlands of andere taalcombinaties opgroeien, hebben een talige en cognitieve voorsprong vergeleken met eentalige kinderen. Daarnaast kunnen tweetalige kinderen ook veel beter hoofd- en bijzaken onderscheiden, kunnen ze zich beter concentreren, kunnen ze makkelijker nieuwe talen leren en kunnen ze zich beter verplaatsen in de

‘ander’. Ook hebben ze een bredere kijk op de wereld. En laat nu net die dingen belangrijk zijn voor succesvolle school- en werkcarrières.

Bestaat het Limburgs nog? / Robin Velraeds in: Veldeke Limburg Jaarboek. Vereniging Veldeke Limburg, Roermond (2020).

Inleiding

Reinoud en Angela van Etten woonden in de Beekstraat te Overhoven. Dit Overhoven wordt aan de noordelijke zijde begrensd door het Industrierrein Noord, in het oosten door de Geleenbeek met aan de overkant het recreatiegebied de Schwienswei en de wijk Baandert. Voorts grenst het in het zuiden aan het Centrum en in het westen aan de wijk Limbrichterveld. Het wordt van die laatste wijk gescheiden door de spoorlijn Maastricht - Roermond.

Een van de eerste keren dat er in de geschiedenis sprake is van Overhovenaren, was op 10 april 1581, toen de bewoners van Overhoven de stadsvoogd verzochten ‘das kleine Pfortzgen’ in de wintertijd open te houden. Bedoeld is het kleine poortje naast de Limbrichterpoort waardoor zij de vroege kerkdiensten in de stad konden bijwonen. De eerste keer dat Overhoven wordt genoemd is in een schenkingsakte van 24 juni 1294, waarbij

Walram de Rosse weide- en bosgebieden schenkt aan de inwoners van Sittard, zulks uit dank voor de ondervonden steun in de strijd tegen Brabant en voor de krachtige hulp in de slag bij Woeringen in 1288. Eén van die gronden was 'de Heyde', de Overhovenerheide, die zich uitstreekte tot Nieuwstadt. Ook in stukken van 20 maart 1489 en 17 februari 1595 komt deze heide nog ter sprake, in verband met de landwering die eromheen lag als uiterste bescherming van veld en vee. De grond van de omringende heide was 'slecht' dat betekent onvruchtbaar. Vergelijk het voorkomen van ijzeroer in de grond. Deze grond is moeilijk als landbouwgrond te gebruiken, daar de ijzeroerlaag zowel in de winter als in de zomer funest werkt op de plantengroei. In de zomer is het te droog en in de winter is het te nat. Vandaar dat hier alleen heide voorkwam.

Sittard, historie en gestalte / A.H. Simonis et.al. Sittard: Alberts drukkerijen (1971)

Woonhuis van de familie van Etten.

De huidige wijk Overhoven is ontstaan uit een buurtschap gelegen vlak buiten de schootsvelden van de historische stad Sittard. Dit buurtschap was gelegen aan een weg die evenwijdig aan de Geleenbeek liep. Deze weg was voor de aanleg van de rijksweg Nijmegen - Maastricht de belangrijkste verbindingsweg tussen de steden Sittard en Nieuwstadt. De straatnaam Overhoven is thans nog steeds overgebleven als herinnering aan het verloop van dit voormalige lintdorp. De ligging langs de beek verklaart ook de naam, stroomafwaarts ('over') gelegen aan de Geleenbeek vanuit Sittard gezien, in vergelijking met Ophoven, dat stroomopwaarts ('op') is

gelegen. Vanwege de in Overhoven gelegen vruchtbare lössgronden van het beekdal ontstond hier een agrarische gemeenschap. Enkele historische boerderijen en huizen langs de straat Overhoven en zijstraten hiervan zijn thans nog bewaard gebleven en ademen nog enigszins het landelijke karakter uit dat deze gemeenschap in het verleden kende. De rest van de wijk heeft echter een stedelijk karakter. Overhoven maakte reeds in de middeleeuwen deel uit van de heerlijkheid Sittard en de landbouw heeft hier nog tot in de eerste helft van de 20^e eeuw de voornaamste rol gespeeld tot het uitgroeide tot arbeiderswijk.

Parochiekerk H. Hart van Jezus, rijksmonument. Vanaf het jaar 1920 vestigden zich ten noorden van de buurtschap arbeiders van de Staatsmijnen in een nieuw aangelegde woonwijk, een zogenaamde 'mijnwerkerskolonie'. De eerste woningen, de woninggroep Overhovenerheide, werden gebouwd langs de huidige Heistraat en Sint Petrusstraat naar een ontwerp van de architect Jan Stuyt. Deze woninggroep is verklaard tot rijksmonument. In de opvolgende decennia breidde de buurt zich deze steeds meer uit en vormde uiteindelijk een geheel met de bestaande gemeenschap. In 1922 werd een noodkerk gebouwd in de wijk die thans nog bestaat als gemeenschapshuis. In 1926 werd hiernaast een rectoraat woning annex

klooster gebouwd. De huidige parochiekerk, het H. Hart van Jezus, werd gebouwd in 1929 naar een ontwerp van de Sittardse architect Jos Wielders. Ook al deze gebouwen zijn verklaard tot rijksmonument. Bij de kerk staat een Heilig Hartbeeld van Charles Vos.

Rectoraatswoning.

Dorpsstraat omstreeks 1895. De weg is onverhard en naar twee kanten aflopend, om het water in de 'ziepen' af te voeren. Geheel links is de put van Meulenberg, één van de vier putten in het dorp.

In 1946 werd bij Overhoven een nieuw productiebedrijf van Philips opgericht, waar tot 2009 onderdelen voor beeldbuizen en monitoren en displays werden geproduceerd. Dit bedrijf is jarenlang een belangrijke werkgever geweest voor de bewoners van Overhoven en Sittard met 2150 werknemers in 1975. Rond dit bedrijf ontstond het Industrieterrein Noord, tegenwoordig het grootste bedrijventerrein van Sittard.

Overhoven omstreeks 1890. Aan de rechterkant zien we een put waar een vrouw water komt halen. Het gebouwtje met de poort is een brandweershuisje. Ook hier zien we dat de weg nog onverhard is.

Reinoud hield zich bezig met foto's maken en had zo een vast rondje. Hij begon in de Dorpstraat in Overhoven bij het begin van de Abraham Kuypersstraat waar een grote tot woonhuis omgebouwde schuur lag uit 1810 (muurankers). Aan de linkerkant lag een tafereeltje uit het begin van de 20^e eeuw. Dat was de plek waar hij woonde. Originele zwart-wit tegelvloer in de gang. Glas-in-lood in het bovenlicht met een boog boven elk raam en oorspronkelijke deuren gemaakt van zwaar eikenhout, een enkel raamhekje en een vleugje aanzien van neorenaissance. Een oorspronkelijk bovenlicht van glas-in-lood in de vorm van een ster. En boven een typische kraailaag oftewel een

muizentandversiering. Het pand dateerde uit 1907. Daarnaast het pand Overhoven 32 uit 1899, maar vermoedelijk ouder. Gebouwd tot aan de vroegere rooilijn. Met een gifgroen poort en gestucte gevel. Aan de overkant een pand uit 1875 (muurankers) geschilderd door de bewoners in Spaanse kleuren. Naast pand Overhoven 32 twee verkrotte panden die in staat van verval verkeerden, genoemd Overhoven 36 en 38. Even verderop lag drukkerij 'Pasklaar'.

Drukkerij Pasklaar:

*Gelegenheidsdrukwerk – zakelijkdrukwerk –
verenigingsdrukwerk – lay-out – vormgeving – stempels –
kopiëren en printen – transferdruk op t-shirts – tassen e.d.*

*Werkplaats Moeder Aarde: cursussen – demonstratie – feesten
en feestjes – vakonderwijs – verkoop van wol – literatuur en
benodigdheden t.b.v. - vilten – spinnen – verven.*

met aan de overkant het woonhuis van Marnix de broer van Reinoud. Een pand uit 1820 geverfd in karmozijnrode kleuren afgezet met grijs en een hoge toegangspoort, zoals dat vroeger gebruikelijk was want dan konden de hooiwagens het erf oprijden en aan de achterkant imitatie vakwerk was. Wellicht het oudste pand van Overhoven.

Het oudste pand van Overhoven.

Verderop lagen er aan de linkerkant panden uit 1850 en 1853. Niet veel bijzonders. Wat opviel was het pand opgetrokken uit veldbrandsteen met als jaartal 1877, dit was echter een falsificatie daar het pand van de grond toe was opgebouwd in 2010. Hier tegenover ook een oud pand op de grens met de Beekstraat met een fraaie regenkap. Er waren geen muurankers of jaartalstenen te zien.

Woning van Klaas en Sofie van Henegouwen in de Vliekstraat.